

מה הוא צועק?

אסור לי לפעול - מגד

אחרון מגד בתגובה על דבריו של יורם קניוק שפא"ן שימש בעבר כמישרד נסיעות בשיטת שמור לי ואשמור לך: "אינני יודע מדוע צריך עכשיו לעורר מחדש את כל העניין. התפטרתי מפא"ן לפני שנה ואין לי עוד קשר למה שקורה שם. אבל קניוק היה חבר פא"ן וגם בתקופה שעמדת בראשו, ולא שמעתי מפיו אפילו מילת ביקורת אחת. הוא אמנם לא נסע, אבל לא מחה על נסיעות של חברים אחרים. מה פתאום הוא נזכר לצעוק עכשיו? גם לא נכון להגיד ששלחנו רק זה את זה. פנינו למשל לאנטון שמאס ולודו גרוסמן שייסעו לקונגרסים של פא"ן. בסוף הם לא נסעו."

גם לא נכון לומר שלא פעלנו בעניינם של סופרים ומשוררים ערבים שהושמו במעצר מינהלי."

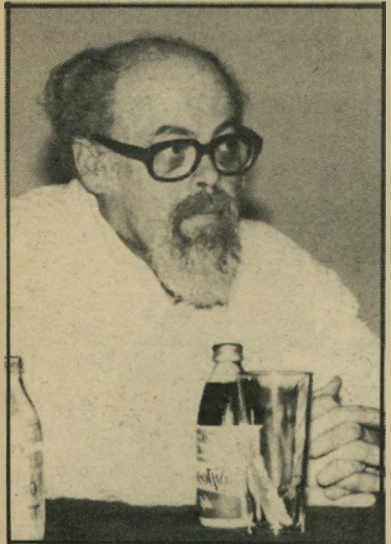
השתדלתם אצל השב"כ?

"אי אפשר להטיל הכל עליי. במישל" חות למישרד הביטחון היה גם משה דור עצמו. בפגישות עם אנשי מישרד הביטחון שוכנענו לגבי סופרים פלסטיניים מסויי"מים כי הם לא נענשו בגלל היותם יוצרים אלא משום שהיו קשורים לאש"ף ופעלו נגד המדינה."

מדובר על ענישה ללא מישפט. "אני יכול להתנגד לכך אישית, אבל אם הענישה איננה על יצירתם, אסור לי כאיש פא"ן לפעול למענם."

יעקב אורלנד, יו"ר אגודת הסופרים: "באגודת הסופרים חברים כ-400 איש שמיצגים את כל קשת הדעות הפוליטית. כדי שעניינם של סופרים פלסטיניים יועלה לדיון, אחד מחברי הוועד צריך להעלותו. עד היום אף אחד לא עשה זאת, אבל בספטמבר יש לנו כינוס, ואז השאלה תועלה."

במשך כל אותה עת לא ידעו הוא או בני מישפחתו אי שוחרר כעבור חודש או בעוד עשר שנים. איש מתברי ועד פא"ן דאו לא התעניין בנורלו. כששחרר, שב ללמד באוניברסיטת ביר זית. לפני כשישה שבועות חתם יחד עם עשרות סופרים ישראליים ופלסטיניים על הסכם שלום סימלי הכולל הכרה בישראל ובגבולות 1967

סיבות ביטחוניות טהורות - משה דור

ותמיכה בכינון יחסי שלום מלאים בין מדינת ישראל לבין מדינה פלסטינית שתקום בשטחים הכבושים. זמן קצר אחר-כך, בראשית אוי גוסט, נעצר פרופ' ערורי שוב והפעם הוצא נגדו צו גירוש. בין הנימוקים שנמסרו לו על ידי חוקריו מונים בני מישפחתו את השתתפותו במיפגש שלום עכשיו שנערך בנובמבר 1987 על הקו הירוק וכן השתתפותו כסימפוזיון בנושא השלום באוניברסיטת ביר זית.

אבל פרופ' ערורי ובני מישפחתו משוכנעים כי הסיבה העיקרית והאמיתית לכוונה לגר"ש היא פעילותו בצוותא אחת עם יוצרים ערבים ויהודים ישראלים במסגרת פעולות ועד היוצרים הישראליים והפלסטיניים נגד כיבוש, למען השלום וחופש היצירה, שב"מיסגרתו חתם על נוסח "הסכם השלום" שעורר הדתם בכל רחבי העולם. ממשלת ישראל, הם אומרים, מעוניינת בריכוז כל פעילי השלום בשטחים ובמיוחד אנשירוח שבהם, וזאת במטרה להכשיר את הקרקע לטראנספר."

וכאשר יתחילו גלגלי הטראנספר להתגלגל. משה דור, נשיא פא"ן הישראלי: "אני מתבטא במערעבי" באופן קבוע בגנות הכיבוש, אבל אינני מוכן לקבל ביקורת סטאליניסטית מהמדור הספרותי של העולם הזה. הסיפור כאילו פא"ן מחכה שיפנו אליו מקמצ'טקה ואחר-כך הוא רץ לקבל הסברים משר הביטחון ולהעבירם אוטר מטית הלאה אל פא"ן בארה"ב, זה פשוט בכל"ת. לפעמים אנחנו מקבלים את ההסברים שניתנים לנו מטעם שר הביטחון ולפעמים לא, ואז אנחנו מפרסמים גילויידיעת, כפי שעשינו השבוע, למשל."

זה בכל זאת נשמע כמו תהליך במעגל סגור ביניים ובין שר הביטחון. הוא עוצר ואחר-כך מסביר לכם.

"אנחנו לא מסתמכים רק על מה שאומרים או לא אומרים שר הביטחון או נציגו. אנחנו מסתמכים הרבה מאוד על מקורות עיתונאיים. אני לא אתן לך שמות של עיתונאים שמסרים לנו אינפורמציה ערכנית, כדי לא לסכסם, אבל אני מבטיח לך שמדובר בעיתונאים שרוחקים מאוד מלהיות חביבים על השלטונות. זאת פשוט השמצה ונבזות להציג אותנו ככאלה שבאים לשימוע ולהסכים לכל מה שאומרים לנו נציגי השלטון."

אתה חושב שהרבה אנשים בישראל בכ"ל יודעים על קיומו של פא"ן?

"אני מוכן להכות על חטא ולהודות שהיו מיקרים שבהם אמנם פירסמו גילויידיעת, אבל לא עשינו די כדי שהוא יקבל את ההר הפומבי הראוי. זה לא נעשה מתוך רצון רע, אלא עקב כך שהיינו טרודים במשך כל השנה האחרונה בברק בית ובשינויים גדולים בפא"ן."

קניוק, שהיה עד עכשיו חבר ועד, טוען שפא"ן בכלל לא צריך לעסוק בקבלת השב"כ רים מהשלטון, ושתפקידו האחד והיחיד הוא למחות, ובצורה בוטה ופומבית.

"בחוקתו של פא"ן, שמחייבת את כל חבריו, כתוב שחירות הביטוי צריכה להיות נר לרגליו של האירגון, אלא אם כן נעשה שימוש בחירות הביטוי כדי להסית לגזענות ולשפיכות דמים."

זאת אומרת? "זאת אומרת שאם אתה תעמוד בכיכר העיר ותקרא לשחות את תושבי חיפה היהודים, אין זה מענייני להגן עליך."

אתה מתכוון להגיד שבין העצורים המני"ה הליים יש כאלה שמעצרים לא נוגע לכם? "בפירוש לא. אני סבור שבכלל אין מקום למעצרים מינהליים, ושאי אדם חשוד במשהו, מן הראוי להביאו לדין כדי שבית-הדין יפסוק. כנשיא פא"ן, אני פחות חופשי מחברי קניוק. אני

אבל אתה נוסע מטעמים.

"בפירוש לא. הוומנתי עליידי פא"ן הבינלאומי כביאול, ולכן אני מייצג שם אך ורק את עצמי, לא את ישראל, לא את פא"ן ישראל ולא את סופרי ישראל."

משה דור, נשיא פא"ן ישראל: "זה מה שבולוי אמר לך? אני פשוט נדרה. על כל פנים, אני מודיע לך שהוא נציג ישראל במעמד של אורח כבוד. הוא מייצג את סופרי ישראל ואת פא"ן הישראלי, והוא יכול לעמוד על הראש עד מחר ולהגיד שזה לא כך. זה רק בדיוק. פנו אליי מפא"ן כביאול וביקשו ממני שם של סופר ישראלי ידוע. אחרי התייעצות מסרתי להם את שמו של יהושע, שלא היה מוכר להם. קשה לי להבין על סמך מה הוא אומר עכשיו את מה שאתה מצטט."

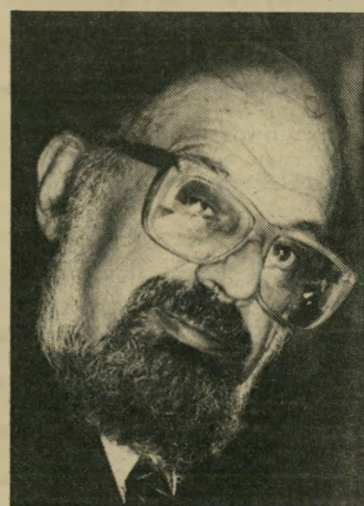
נתן דן: "אני לא רוחש יותר מדי כבוד, בלשון המעטה, למי שנוסעים כיום לייצג את ישראל בכינוס כביאול. קודם כל, יש בכך מעילה ברורה בעקרונות האירגון הזה, שתכליתו האחת היא ללחום נגד ריכוזי חופש הביטוי ונגד מעצרים של יוצרים. נרמז לי בשעתו שאם אצטרף לפא"ן אוכל לנסוע לכיאול, והשבתי שלרדתי צריך לנסוע לאנצ'ר. לנסוע לשם, כדי להפגין ולמחות שם. ס' זהר נסע מטעם פא"ן לקיימברידג' ועזר למנוע החלטה אנטי-ישראלית. הוא השיב יפה מאוד על שאלות והעביר אפילו, תאר לעצמך, החלטה נגד שימוש בנשק כימי במלחמת עיראקאיראן."

"אבל הסיטואציה הולכת ומקצינה, והמחאה של סופרים היא כיום שונה מאוד מזו שהייתה בזמן מלחמת לבנון. אז היה קל מאוד להפגין ולמחות. הסופרים שנלחמו נגד המלחמה נשענו על קונסנסוס רחב מאוד. בעצם זה היה אפילו די פופולארי. היום המחאה נשענת על מיעוט קטן מאוד ומנוגדת לרע רוב הציבור. מי שרוצה ללחום בשופט עקבי נגד מה שמתרחש בשטחים, יודע שהוא מסתכן, ולא רק באופן פופולארי. לכאורה, החיים בתל-אביב ובחיפה עדיין נמשכים כתקנם. אתה לא רואה בטלוויזיה וזועות או מילחמת אורחים. אבל צריך מידה גדולה מאוד של נאיביות כדי להאמין שהריכוזי המבצע מעבר לקו הירוק לא יגיע אלינו."

אתה מביע ייאוש?

"אני שמע שיש אנשים כמו עדי אופיר ודב ירמיה ויעל לוטן וסרנכי שטחים. אני שמח שמיספרם גדל ומקווה שאולי לא נקבל בשתיקה מוחלטת כל דבר כפי שקיבלנו את התמוטטות מערכת הבריאות, למשל — דבר ששום מדינה מתקנת בעולם לא הייתה משלמה איתו. אבל אני לא יותר מדי אופטימי. הרברים הולכים ומקצינים, ואין לי מושג מה אני עצמי אעשה אם

אלן גינזברג: מיכתב חריף לראשי-הממשלה

לא הגיוני - גינזברג

המשורר האמריקני אלן גינזברג, סגן נשיא פא"ן בארה"ב: "כשהייתי בישראל לפני חודשים מיספר שמעתי תלונות על כך שפא"ן בישראל עושה מעט מאוד, אם היא בכלל עושה. דיברתי אז עם אהרון מגד והוא אמר לי שהתפטר ושאיננו מעורב עוד במה שקורה בפא"ן. ביקשתי ממז"כר האירגון, איני זוכר את שמו, רשות לעיין במיטמכים של פא"ן ישראל העוסקים בפעילות האירגון למען יוצרים הנתונים במעצר מינהלי. האיש אמר לי שבכלל אין להם מיטמכים כאלה. נגשתי גם עם אנשים אחרים, ובכללם פלסטיניים, ולפני חודש שלח פא"ן בארה"ב, לאחר הצבעה, מיכתב חריף מאוד לראש ממשלת ישראל."

קיבלתם תשובה?

"אני מניח שלא נקבל. על מה שמתרחש עכשיו בפא"ן הישראלי אין לי אינפורמציה."

האם מקובל בפא"ן שחברי הוועד שלו בארץ פלונית נפגשים עם נציגי השלטון כדי לקבל אינפורמציה על מעצרים מינהליים?

"בהחלט לא. הנוהג המקובל וההגיוני הוא לקבל את האינפורמציה מבני המישפחה של העצורים. לא הגיוני להסתמך על הסבריהם של מי שעוצרים אנשים ללא מישפט. אתה יכול להעריך מה יקרה אם התאחדות הסופרים הפלסטיניים תפנה לפא"ן בתלונה שהסניף הישראלי אינו ממלא את תפקידו? בעוד ימים אחדים עומד להיפתח הקונגרס שלנו כביאול. הנוהל הוא לדון בפניות, לברר את הפרטים ולקבל החלטה באמצעות הצבעה."

יש תקדימים לכך?

"כן. חברי פא"ן במולין, למשל, שיתמו פעולה עם השלטונות בזמן שחברים שלהם נרדפו ונעצרו. החלטנו להחרים את כל פעולות התרבות מטעם ממשלת מולין ולבטל את ההכרה שלנו באירגון פא"ן החדש שם, והודענו על הכרה בפא"ן הפולני הישן שחבריו כן מחו על הדיכוי מצד הממשלה וכן נאבקו בו."

בולי לא ייסע

מיספר ימים לאחר השיחות הנ"ל ולאחר שפורסמו הדברים בכלבו חיפה, הודיע לי א"ב יהושע כי החליט לוותר על הנסיעה לכיאול. "אני עדיין מחזיק בדיעה כי אי אפשר לומר לסופר אל תיסע מפני שהממשלה שלך לא בסדר. אבל החלטתי לוותר על הנסיעה מסיבות אישיות ומישפחתיות, שאין להן שום קשר לפולמוס שנתעורר."

הטראנספר כבר התחיל

שבת בצהריים, 3.9.88, רמאללה, ביתו של פרופסור תייסיר ערורי. פרופסור לפסיקה באוניברסיטת ביר זית, הוא גם מחברם של מאמרים רבים בנושאי ספרות, שירה ותרבות (כך שאמנת פא"ן חלה גם עליו). בשנת 1974 נעצר בוקר אחד בידי 3 אנשים לבושי אזהרית. הם מסרו לו צו מעצר מינהלי. לאחר שהיה עצור במשך שישה חודשים נמסר לו צו מעצר לעוד חצי שנה. בסך הכל ישב פרופ' ערורי בכלא ללא מישפט ומכלי שהאשם בכל עבירה שהיא במשך 4 שנים.